

AH 2970
2022Z08121

Antwoord van minister Jetten (Klimaat en Energie) (ontvangen 3 juni 2022)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021-2022, nr. 2581

1

Erkent u dat consumenten aan de leeuwen zijn overgeleverd omdat de energieleverancier die het meeste geld betaalt voor de overname van het klantenbestand van de failliete leverancier, het klantenbestand overneemt?¹

Antwoord

Ik kan mij heel goed voorstellen dat consumenten dit gevoel krijgen en laat ik vooropstellen dat ik het uitermate vervelend vind wanneer consumenten worden geconfronteerd met het faillissement van hun huidige energieleverancier waardoor zij te maken krijgen met hoge(re) voorschotbedragen.

Voor de financiële aspecten van een faillissement van een energieleverancier gelden in principe dezelfde regels als bij een faillissement van elk ander bedrijf, zoals bepaald in de Faillissementswet. Hierbij bepaalt de curator hoe de financiële afhandeling van een gefailleerde energieleverancier wordt gedaan op grond van de wet. Een mogelijke verkoop (overname) van een klantenbestand valt hier ook onder.

Voor energieleveranciers geldt een bijzondere procedure om zeker te stellen dat consumenten gas en elektriciteit blijven ontvangen in het geval van een faillissement. De procedure leveringszekerheid treedt in dergelijke gevallen in werking op grond van de besluiten leveringszekerheid Gaswet en Elektriciteitswet 1998. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) zorgt ervoor dat deze procedure wordt toegepast en uitgevoerd en borgt met de uitvoering van deze procedure dat klanten van een gefailleerde energieleverancier geleverd blijven krijgen. Consumenten houden de vrijheid om, na de vensterperiode (de periode tussen het nemen van het intrekkingbesluit van de leveringsvergunning door de ACM en de daadwerkelijke effectuering van de intrekking van de leveringsvergunning), over te

1

Radar, 28 februari 2022, «Klanten van failliete energiebedrijven krijgen niet de beste deal bij nieuwe leverancier». (<https://radar.avrotros.nl/uitzendingen/gemist/item/klanten-van-failliete-energiebedrijven-krijgen-niet-de-beste-deal-bij-nieuwe-leverancier/#:~:text=Uit%20onderzoek%20van%20Radar%20blijkt,zijn%20in%202021%20enorm%20gestegen>)

stappen naar een andere energieleverancier. Bij deze overstap geldt de wettelijke opzegtermijn van maximaal 30 dagen.²

Op dit moment laat ik een onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheid en wenselijkheid om de positie van de consument te verbeteren ingeval van een faillissement. De Kamer is hier eerder over geïnformeerd.³

2

Wordt er gekeken naar de liquiditeit en solvabiliteit van de nieuwe energieleverancier, die de failliete energieleverancier overneemt?

Antwoord

De overnemende leverancier is al vergunninghouder (als bedoeld in de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet) en staat hiermee, net als alle andere vergunninghouders, onder het toezicht van de ACM. De ACM ziet toe op de financiële positie van alle vergunninghouders, dus ook de overnemende leverancier. Noch EZK noch de ACM heeft een directe rol in het verkoopproces van een klantenbestand aan een nieuwe energieleverancier.

Het onderzoek, genoemd in het antwoord op vraag 1 richt zich tevens op de vraag of het wenselijk en mogelijk is om nadere eisen te stellen aan het wettelijke kader van vergunninghoudende leveranciers en zo ja, welke eisen het doel het beste bereiken en goed uitvoerbaar zijn voor zowel energieleveranciers als de ACM. De vraag of gekeken dient te worden naar de solvabiliteit en liquiditeit van het bedrijf wordt hierin meegenomen.

3

Hoe wordt de hoogte van de tarieven bepaald door de overname partij? Koopt de energieleverancier de energie in op de dagmarkt (EPEX), of via de lange termijnmarkt ENDEX per maand, kwartaal of per jaar?

Antwoord

Een energieleverancier bepaalt zelf zijn inkoopstrategie. Er zijn op dit moment geen wettelijke vereisten die voorschrijven op welke manier een energieleverancier zijn energie moet inkopen (dagmarkt of termijnmarkt). De energieleverancier bepaalt ook zelf de hoogte van het leveringstarief. Dit tarief baseert hij veelal op de

²

² Artikel 95m Elektriciteitswet 1998 en artikel 52b Gaswet.

³ O.a. aanhangsel van de Handelingen II 2021/22, nr. 1107.

onderliggende kosten. De wet bepaalt wel dat leveringstarieven redelijk moeten zijn.⁴ De ACM toetst op deze redelijkheid. Een hoog tarief hoeft niet noodzakelijkerwijs onredelijk te zijn, dit is afhankelijk van o.a. de marktomstandigheden. De energieleverancier mag gemaakte kosten doorberekenen aan de afnemer, mits deze het gevolg zijn van een doelmatige bedrijfsvoering.

Voor een energieleverancier die een klantenbestand overneemt tijdens de zogeheten procedure leveringszekerheid is bovenstaande werkwijze niet anders. Hierbij geldt eveneens dat de wijze van inkoop en de wijze waarop het tarief bepaald wordt, aan de energieleverancier zijn, zolang het leveringstarief dat hij bij zijn afnemers in rekening brengt redelijk is.

4

Waarom zijn de marges die energieleveranciers in rekening brengen zo sterk toegenomen? Kunt u aangeven welke factoren hierin meespelen?

Antwoord

Energieleveranciers zijn zoals gezegd wettelijk verplicht om gas en elektriciteit te leveren tegen redelijke tarieven en voorwaarden. De ACM toetst de leveringstarieven op redelijkheid, de zogenoemde vangnetregeling. De ACM heeft een beoordelingskader ontwikkeld voor de vaststelling of een tarief van een leverancier voor een bepaald product redelijk is. De ACM betreft daarbij de inkoopkosten en de brutomarge. In het beoordelingsmodel wordt ervan uitgegaan dat het maximaal redelijke tarief (exclusief belastingen) per type product per periode bestaat uit de volgende componenten:

- a. De inkoopkosten. Deze kosten vormen het merendeel van alle kosten. Deze berekent de ACM aan de hand van een inkoopportefeuille, waarin ook inkoopgerelateerde kosten zijn verwerkt, zoals bijvoorbeeld de kosten voor onbalans en profilering.
- b. De bruto marge. Deze wordt bij de inkoopkosten opgeteld en is bedoeld om de overige (doelmatige) kosten van een vergunninghouder te dekken. Hieronder worden de Cost to Serve (CtS), Cost to Acquire (CtA) en het rendement gerekend. Als een marge onredelijk hoog wordt bevonden, dan kan de ACM een maximumtariefbesluit opleggen aan de energieleverancier. Ik verwijs u hiervoor ook naar het antwoord op vraag 3.

5

⁴ Artikel 95b, Elektriciteitswet 1998 en artikel 44, Gaswet.

Deelt u de mening dat er te weinig transparantie is over de opbouw van de prijs die bij klanten in rekening wordt gebracht? Kunt u uw antwoord toelichten?

7

Hoe gaat u ervoor zorgen dat er meer transparantie ontstaat over de marges tussen de inkoopprijs en de prijs die bij klanten in rekening wordt gebracht door energieleveranciers?

Een energieleverancier mag de consument geen misleidende informatie verstrekken aangaande de prijs, inclusief alle belastingen, die de consument dient te betalen of over de wijze waarop die prijs wordt berekend. Essentiële informatie over de prijs mag evenmin worden weggelaten en mag niet op een onduidelijke, onbegrijpelijke of ondubbelzinnige wijze, dan wel laat worden verstrekt. Dit is wettelijk bepaald.⁵ Ook bij een aanbod op de consumentenmarkt voor energie dient het voor de consument duidelijk te zijn wat hij moet betalen en dient hij de mogelijkheid te hebben om het aanbod te vergelijken met andere aanbiedingen van energieleveranciers. Ik deel daarmee niet de stelling zoals geformuleerd in vraag 5.

De energieprijs bestaat uit drie onderdelen: leveringskosten, netbeheerkosten en overheidsheffingen. De totale prijs voor de levering van energie is vervolgens opgebouwd uit verschillende kostencomponenten. Deze componenten zijn deels gebruiksafhankelijk (leveringstarieven per eenheid energie die geleverd wordt, de belastingen per kWh elektriciteit en m3 gas) en deels gebruiksonafhankelijk (vaste leveringskosten en netbeheerkosten) inclusief alle belastingen en toeslagen alsmede het tarief voor teruglevering. Ten aanzien van de gebruiksafhankelijke component, die afhangt van het werkelijke energieverbruik van de consument, is het niet mogelijk om op voorhand exact te bepalen wat de consument uiteindelijk dient te betalen. Bij de gebruiksafhankelijke component dient de wijze waarop de prijs berekend wordt duidelijk te zijn. Dat betekent dat voor energieaanbiedingen het leveringstarief per eenheid energie dat geleverd wordt (kWh of m3) aangegeven moet worden. In dit tarief moeten alle belastingen en toeslagen zijn opgenomen. Hierdoor zijn energieleveranciers gehouden om duidelijke, volledige en actuele informatie te verschaffen over zowel de verbruiksonafhankelijke als de verbruiksafhankelijke kostencomponenten.

Daarnaast zijn energieleveranciers wettelijk verplicht om er voor te zorgen dat afnemers te allen tijde transparante informatie krijgen over de geldende tarieven en voorwaarden voor levering en transport van energie.⁶

⁵ Artikel 6:193a BW en de Wet oneerlijke handelspraktijken

⁶ O.a. artikelen 95m Elektriciteitswet 1998 en 52b Gaswet en Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie.

Ten aanzien van vraag 7, namelijk de vraag hoe gezorgd gaat worden voor transparantie over de marges tussen de inkoopprijs en de prijs die bij klanten in rekening worden gebracht door energieleveranciers, kan ik het volgende zeggen. In Nederland komen de energieprijzen tot stand in een (sterk) concurrerende markt. Energieleveranciers zijn niet (wettelijk) verplicht om aan hun klanten, buiten de hiervoor geschetste verplichtingen, inzicht te geven in de marges tussen de inkoopprijs en de prijs die consumenten betalen. Deze marges behoren tot de bedrijfsvertrouwelijke informatie. Wel kijkt de ACM in het kader van het toezicht op de redelijkheid van de tarieven naar de marges van de leveranciers.

6

Kunt u aangeven hoe groot de winsten van energieleveranciers zijn gegroeid dankzij het stijgen van de energieprijs?

Antwoord

Laat ik vooropstellen dat hogere leveringstarieven niet direct of automatisch hogere winsten betekenen. Hogere leveringstarieven kunnen immers het gevolg zijn van hogere kosten. De kosten van energieleveranciers zijn door de hoge inkooprijzen voor energie de afgelopen tijd fors gestegen. Uit navraag bij de ACM is gebleken dat zij op dit moment geen tussentijds inzicht in de totale winsten heeft. Ook mijn ministerie beschikt niet over deze informatie. Winsten worden over het algemeen gepresenteerd in het jaarverslag van het bedrijf.

8

Deelt u de mening dat de Autoriteit Consument en Markt (ACM) meer bevoegdheden moeten krijgen om eerder te kunnen ingrijpen bij financiële problemen en niet pas de leveringsvergunning intrekken als de energieleverancier failliet is?

Antwoord

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 1 laat ik op dit moment een onderzoek doen naar de vraag of het wenselijk en mogelijk is nadere eisen te stellen aan vergunninghoudende leveranciers en zo ja, welke eisen het doel het beste bereiken en goed uitvoerbaar zijn voor zowel energieleveranciers als de ACM. Dat onderzoek gaat ook in op mogelijkheden om de positie van consumenten bij faillissementen van energieleveranciers te verbeteren. De vraag of de ACM meer bevoegdheden moet krijgen wanneer bedrijven in de financiële problemen komen hangt onder

meer af van de uitkomsten van het onderzoek. De resultaten van dit onderzoek worden rond de zomer verwacht. Ik zal de Tweede Kamer hierover informeren.